

Управління освіти, науки та молоді
Волинської обласної державної адміністрації

Регіональна рада молодих
вчених при управлінні освіти,
науки та молоді Волинської
обласної державної
адміністрації

Вищий комунальний
навчальний заклад
«Володимир-Волинський
педагогічний коледж
імені А. Ю. Кримського»

СУЧАСНА НАУКА ТА ОСВІТА ВОЛИНИ

*Збірник матеріалів
науково-практичної конференції*

22 листопада 2018 року

Луцьк – Володимир-Волинський

Управління освіти, науки та молоді
Волинської обласної державної адміністрації

Регіональна рада молодих
вчених при управлінні освіти,
науки та молоді Волинської
обласної державної адміністрації

Вищий комунальний навчальний
заклад «Володимир-Волинський
педагогічний коледж
імені А. Ю. Кримського»

СУЧАСНА НАУКА ТА ОСВІТА ВОЛИНИ

*Збірник матеріалів
науково-практичної конференції*

22 листопада 2018 року

Луцьк – Володимир-Волинський

2018

*Рекомендовано до друку
Регіональною радою молодих вчених при управлінні освіти, науки та молоді
Волинської обласної державної адміністрації
(Протокол № 17 від 8 листопада 2018 року)*

Сучасна наука та освіта Волині : зб. матеріалів наук.-практ. конф. .
22 листоп. 2018 р. , м. Володимир-Волинський / упоряд., голов. ред.
Б. Є. Жулковський. – Луцьк : Волиньполіграф, 2018. – 569 с.

Редакційна колегія

Гнепа О. В., кандидат педагогічних наук
Голуб Г. С., кандидат географічних наук
Динько І. М., кандидат економічних наук
Жулковський Б. Є., кандидат мистецтвознавства
Клімук І. М., кандидат філософських наук
Нагірний М. З., кандидат історичних наук, доцент
Назарук О. І., кандидат юридичних наук, доцент
Ройко О. Ю., кандидат технічних наук
Савельєв М. Г., кандидат педагогічних наук
Ткачик О. О., кандидат історичних наук
Чуй К. І., кандидат філологічних наук
Чуй С. В., кандидат філологічних наук
Юринець О. О., кандидат педагогічних наук

У збірнику подано матеріали науково-практичної конференції «Сучасна наука та освіта Волині», присвяченої 100-річчю Національної академії наук України.

Матеріали доповідей друкуються в авторському оригіналі з незначними правками. Редакційна колегія не несе відповідальності за достовірність інформації, поданої в публікаціях. У разі виявлення академічного плагіату, до доповідача можуть застосовуватися санкції згідно з чинним законодавством України у сфері авторських та суміжних прав.

УДК [001.3+37](477.82)(082)

ISBN 978-617-7129-70-6

© Регіональна рада молодих вчених при
управлінні освіти, науки та молоді
Волинської обласної державної
адміністрації, 2018
© Жулковський Б. Є., 2018

Музичук Ольга Миколаївна	
Волинські терени у Другій світовій війні: вибрані аспекти	152
Давидюк Людмила Миколаївна, Сахно Ірина Миколаївна	
Жінки Волині: сумісність інтелекту і краси	155
Шимчук Наталія Іванівна	
Марко Антонович – дослідник історії та історіографії України	158
Распопов Євгеній Іванович	
Іморталізм як категорія соціогуманітарного дискурсу	161
Мельничук Ольга Вікторівна	
Німецько-українські культурні контакти у 1917 р. – на початку 1920-х рр.	165
Гула Оксана Григорівна	
Поширення знань про Україну в освітньому середовищі Республіки Хорватія	168
Боярчук Ігор	
Особливості порядку залучення експерта в кримінальному провадженні України: новели законодавства	172

Підсекція 1.3. Мистецтво. Культура. Релігія

Kateryna Zahnitko	
Die Methodologie und Forschung des Gregorianischen Chorals	175
Bohdan Zhulkovskyyi	
Kontakia in the Triodia of Kyiv Metropolia during the Jerusalem Typikon Epoch (Idiomela, Automela and Prosomoia)	178
Bożena Korczyńska	
Український флет подлужны: еволюція од інструменту традиційного до артистичного	180
Мілоста Ольга Ігорівна	
Флейтові аерофони в іконографічних джерелах історичних територій України XIV – XVIII століть	183
Шпакоўская Любоў Сяргееўна	
Шляхі адраджэння царкоўна-пеўчай традыцыі часоў Вялікага княства Літоўскага ў сучаснай музычнай культуры Беларусі	185
Коменда Ольга Іванівна	
Станіслав Людкевич – митець універсального обдарування	188
Сондей Стефанія Орестівна	
Презентація електронного рукописного архіву Стефанії Туркевич-Лукіянович у контексті сучасних досліджень творчості композиторки	192
Подзізей Григорій Ігорович, Подзізей Марія Миколаївна	
Анрі Томазі (1901–1971). Концерт для саксофона з оркестром	194
Семенюк Наталія Вікторівна	
Феофан Щегельський – реорганізатор баянного мистецтва Волині	198
Ткачик Олександр Олександрович	
Ансамбль Хрестовоздвиженської церкви у Колках	201

8. Kornij L. Probleme der Quellenkunde der ukrainischen Musikkultur (linearelose Notenmanuskripte der sakralen Monodie XI-XVI Jh.) // Kunstwissenschaftliche Studien. Kiev IIMW 2005. S. 7-14.

9. Morawski J. Polska liryka muzyczna w sredniowieczu. Warszawa, 1973.

10. Maciejewski T. Elementy systemu menzurálnego w monodii choralowej XIII-XVI wieku // Notae musicae artis. Notacja muzyczna w zrodłach polskich XI-XVI wieku. / red. E. Witkowska-Zaremba. Krakow: MUSICA JAGELLONICA. 1999. s. 283-302.

11. Perz M. Fragnemy lwowski. Zrodlo dzieł Dufaya, Josquina, Piotra de Domarata i Piotra z Grudziadza w Polsce XV wieku // Muzyka cz. 3. Warszawa, 1989. s. 3-46.

12. Pikulik J. Kodeks ms. 5786 z Biblioteki Akademii Nauk we Lwowie. Refleksja zrodloznawcza // Musica Antiqua IX. Vol. 1. Acta Musicologica. Bydgoszcz. 1991. s. 77-91.

13. Jasinowski J. Notenlineare Manuskripte aus den XVI.-XVIII. Jahrhunderten Lwiw. 1979. S. 9.

Bohdan Zhulkovskiy,
PhD (musicology),
Volodymyr-Volynskiy pedagogical
college named after A. Krymskiy

Kontakia in the Triodia of Kyiv Metropolia during the Jerusalem Typikon Epoch (Idiomela, Automela and Prosoimoia)

Statement. Phenomenon of liturgy chant belongs to the field of sacred tradition (and not «scripture»). That is why the important sources of its research are not only manuscripts and old printed books with notation but also those without notation. They reflect oral component that brings innovations both in words and music of chant. Contemporary American musicologists K. Levy and L. Treitler noticed simultaneous existence of both oral and written forms of Church chant reproduction.

The last defined three phases of cultural heritage transmission from generation to generation: 1) oral. 2) written. 3) literary (author's). The role of oral tradition was noted by I. Lebedeva at the materials of Gregorian chant, I. Soukhomlin-Chobanov at Byzantine hymnography, N. Zabolotnaja at Old Russian monody of Stoudite epoch, I. Lozovaja at the same tradition of Stoudite and Jerusalem epochs, N. Denisov at contemporary practice of Russian Old Believers, O. Shevchuck at Ukrainian sacred monody.

Interconnection of oral and written representation in Byzantine hymnography and its Slavic-Russian reception is expressed in its fullest in prosoimoia singing system. The majority of eight-mode genres are divided in three categories (the first two reflect written form of chant representation, the last one – oral form):

1) idiomela (ιδιομελα) – have original metrics and chants and they don't serve as models for other chants of the same genre group;

2) automela (αυτομελα) – have original metrics and chants and serve as models for other chants of the same genre group;

3) prosoimoia (προσομοια) – do not have original metrics and chants and are sung according the model of automela of the same genre group.

Results. Manuscripts and old printed books without notation Lenten Triodia and Pentecostarion in Kyiv Metropolia Epoch of the Jerusalem Typikon reflect the system of models sticheras, kontakia, kathismata, photagogika and exapostilaria.

Kontakia of XV – XIX centuries have in their lemmas indications at glas, incipit of prosomoion or automela and are divided into columns with help of high or low full stops, colons, semicolons, comas, asterisks, crosses. It is the evidence that the kontakia models system existed in the Jerusalem epoch and it is not enough to study it at the materials of Old Russian Kondakars (Contacariums). Liturgical manuscripts and old prints of XIV – XV centuries is a connecting link between neumas parchment manuscripts of Kiev Russ and Ukrainian-Belorussian staff-notation Heirmologia of early modern time. Because almost no books with notation remained, it is just books without notation that serve as main sources for researches of "transition period" of Ukrainian liturgical chant art.

The table of kontakia according the calendar Triodion, created by the author, contains indications at modes and models. There are Greek incipits for the most often used kontakia. The majority of found texts kept the genre definition kontakion. While the series of chants can be find in different books under the name «kontakion», «kathisma», «troparion». The majority of kontakia kept their dedication. Kontakia to Feodor Tiron and Annunciation of St. Mary during the change of Studite regulations to Jerusalem one «migrated» from Menaion to Lenten Triodion. At our time they are fixed both in Lenten Triodia and Festal Menaia (Anthologia) and Menaia of Service.

Kontakia to the saints Gregory Palama, John Klimako, Mary of Egypt do not exist in Slavic-Russian Lenten Triodia and we meet them for the first time in Ukrainian old-prints of the 2-d quarter of XVII century. In Mineas for the days of commemoration of these saints other kontakia are proposed. Kontakia written in appendixes to Triodia: to the icon of Blessed Virgin Mary «Resuscitating Source», Compassion to Blessed Virgin (the last – only in Greek-Catholic Triodia); and also kontakia that are not fixed in Triodia but sung during the period of "Triodia calendar" (from Akathistos Hymn to Jesus Christ Passions) are marked out.

The most often used modes in kontakia of Triodia – 8-th (18 kontakia), 4-th (6 kontakia), 2-d and 6-th (5 kontakia each), 3-d (4 kontakia). There is no a single kontakia of 5-th mode in Triodia (it is not characteristic for this genre). One idiomela kontakia (of the Sunday of the Holy Cross) belongs to the 7-th mode, two others to the 1-st. Kontakia of central knots of Triodia cycle: «Passion Easter» (Good Friday), «Triumphal Easter» (Ressurrection) and also of Praise to Blessed Virgin Mary and Pentecost belong to 8-th mode.

The ratio of idiomela, automela, prosomoia kontakia in Triodion cycle is 3 : 2 : 5. It should be mentioned that the term «automela» is not found in Ukrainian books without notation of XI – XIX centuries. First time it is used in staff-notation Heirmologia, beginning from the 2-d part of XVIII century, though the term does not become established (in Byzantine manuscripts the term αὐτομελα appears in the 2-d half of XIV century).

Automela kontakia serves as a model not only for kontakia, but also for kathismata, that can be explained by closeness of these genres. The fact of several kathismata singing in the manner of kontakia is established: 1) kontakion to Symeon the Stylite, ch. 2, is a model for kathismata after the 3-d ode of Holy Myrrbearers Sunday canon; 2) kontakion to the Forefeast of the Presentation of Our Lord, ch. 1, – for kathismata to Orthodoxy's Triumph, 3) kontakion to All Saints Sunday, ch. 8, – for kathisma on Tuesday of Lent's fourth week; 4) kontakion to Exaltation of the Holy Cross, ch. 4, – for kathisma and its Virgin Mary theotokion of Tyrophagus Sunday and kathismata to John Klimako and the Samaritan Sunday; 5) Epiphany

kontakion. ch. 4. – for Palm Sunday and several kathismata on Wednesday of Easter's seventh week.

Conclusions. The repertory of kontakia from Ukrainian Lenten Triodia and Pentecostaria without notation and Heirmologia with notation show the ratio of oral and written traditions. The aspect of their singing can not be solved by these books because there is no «Podibniki» of. But on the base of known kontakia modes with notation (Bulgarian and Kiev chants) from Ukrainian Heirmologia with notation the whole repertory of kontakia without notation can be restored.

References

1. Floros C. The Origins of Russian music : Introduction to the Kondakarian Notation / C. Floros. – Frankfurt am Main : Peter Lang, 2009. – XX, 311 p.
2. Hannick C. Le Kontakion dans l'histoire de la musique ecclésiastique byzantine / Christian Hannick // *Ostkirchliche Studien*. – Würzburg, 2009. – Bd. 58. – № 1. – S. 57–66.
3. Myers G. A Historical, Liturgical and Musical Exploration of Kondakarioie Pienie: The Deciphering of a Medieval Slavic Enigma / Gregory Myers. – Sofia : Cyrillo-Methodian Research Centre, 2009. – 273 p.
4. Raasted J. Kontakion Melodies in Oral and Written Tradition / Jørgen Raasted // *The Study of Medieval Chant : Paths and Bridges. East and West : In Honor of Kenneth Levy* / Ed. P. Jeffery. – Cambridge, 2001. – P. 281–289.
5. Rothe H. Ost- und Südslavische Kontakien als historische Quellen / Hans Rothe // *Millennium Russiae Christianae*. – Wien, 1993. – S. 239–261.
6. Troelsgård C. The Repertories of Model in Byzantine Musical Manuscripts / Christian Troelsgård // *Cahiers de l'Institut du Moyen Âge Grec et Latin*. – Copenhagen, 2000. – № 71. – P. 3–27.
7. Wellesz E. A History of Byzantine Music and Hymnography / Egon Wellesz. – Ed. 2. – Oxford, 1961. – XIV, 460, VII p.

Bożena Korczyńska

PhD, wykładowca wydziału Historii Muzyki
Lwowskiej Narodowej Akademii Muzycznej im. M. Łysenki

Ukraiński flet podłużny: ewolucja od instrumentu tradycyjnego do artystycznego

Problematyka artykułu jest poświęcona nowemu zjawisku w ukraińskim życiu muzycznym – profesjonalnej sztuce gry na sopilce chromatycznej.

Rzeczą naturalną jest pojawienie się całego szeregu pytań dotyczących sedna zjawiska: co oznacza termin „chromatyczny flet prosty”? Jaka jest genealogia instrumentu, czy nie jest on jedynie pochodną zachodnioeuropejskiego fletu prostego? Czy może sopilka stać się artystycznym medium, zdolnym do ukazania poważnej osobowości twórczej (kompozytora, interpretatora)? Jak postrzegać ten instrument w kontekście ukraińskiej sztuki muzycznej oraz – nieco zaryzykujemy – nawet szerszego, europejskiego spektrum kulturowego?

Celem badania jest analiza najistotniejszych problemów związanych z ewolucją sopilki, jej wejściem jako instrumentu o pochodzeniu ludowym do środowiska artystycznego, a także z konsekwencjami tej metamorfozy dla współczesnej kultury muzycznej.

Analiza roli oraz miejsca sopilki chromatycznej w kontekście współczesnej muzyki ukraińskiej z konieczności prowadzi do poszukiwania zbliżonych do niej